

Ammatillisen koulutuksen hyvinvointiverkosto –hanke 1.4.2009 – 31.12.2011

ALPO.fi

Ammatillisen koulutuksen hyvinvointiverkosto on koulutuksen järjestäjien opiskelu- ja työhyvinvointia edistävän henkilöstön, asiantuntijaorganisaatioiden, kolmannen sektorin järjestöjen, kirkkohallituksen kasvatus- ja nuorisotyön ja hallinnon viranomaisten muodostama toiminnallinen ja viestinnällinen verkosto, jota koordinoi SAKU ry.

Hyvinvoivan oppimisympäristön mallissa on kuvattu oppimisympäristön kokonaisuuden muodostavat osa-alueet. Malli on avattu hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslistaksi kuvaamalla kaikille osa-alueille määritelmät ja hyvinvointityön toteutusta mittaavat osoittimet. Kehittämistoiminnan tueksi on kuvattu hyvinvoinnin edistämisen suunnitteluprosessin vaiheet.

saku

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ammatillisen koulutuksen hyvinvointimyyllä jauhaa työ- ja toimintakykyisiä ammattiosaajia. Omasta hyvinvoinnista huolehtiminen on kaikilla ammattialoilla tarvittava työelämätaito.

Ammatillisessa koulutuksessa hyvinvointityö kuuluu kaikille. Koko oppimisympäristön ja -yhteisön merkitys opiskelijan jaksamiseen, hyvinvointiin sekä opintojen edistymiseen on suuri. Opiskeluaikainen hyvinvointi vaikuttaa myös työelämäorientaatioon ja työssä jaksamiseen.

Opiskeluhyvinvointi ja opiskelukyky rakentuvat usean tekijän yhteisvaikutuksessa eivätkä ole sidoksissa pelkästään yksilön persoonallisiin ominaisuuksiin. Kaikkiin opiskelukyvyn ulottuvuuksiin voidaan vaikuttaa opetuksen ja toiminnan järjestämisessä. Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslista on käytännön työkalu kokonaisvaltaiseen hyvinvointityöhön. Se mahdollistaa moniammatillisen, arvioivan ja kehittämisorientoituneen hyvinvointityöskentelyn jalkauttamisen oppilaitoksen arkeen.

Ammattiin opiskelevilla nuorilla on enemmän hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä haasteita kuin lukiolaisilla ikätovereillaan, tämä näkyy erityisesti päihteiden käytön yleisyydessä. Oppilaitoksen ehkäisevä päihdetyö antaa keinoja ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja tukeen. Savuton oppimisympäristö osana ehkäisevää päihdetyötä edistää tulevien ammattiosaajien terveyttä ja työkykyä.

Nuorten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ammatillisessa koulutuksessa tarkoittaa paitsi opiskelijoiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä myös opintojen keskeyttämisen ehkäisyä. Kehittämisorientoitunut ja hyvinvointiin panostava oppilaitos pitää opiskelijat kiinni opinnoissaan. Hyvä koulukokemus on tutkitusti terveyttä suojaava tekijä ja voi ohjata nuoret uusille, rakentaville kehityspoluille.

Hanna Ollila, asiantuntija-tutkija ja
Niina Mustonen, suunnittelija, THL

Työni nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn painottuvissa hankkeissa on vuosien varrella värittänyt aika lailla häiriöihin ja ongelmiin puuttumisena. Vähemmälle huomiolle on jäänyt oppilaitosyhteisö kokonaisuutena ja ne opiskelijat, joilla opinnot etenevät mukavasti.

Hyvinvoivan oppimisympäristön rakentamisprosessi on aikaansaanut sen, että myös hankkeissa huomioidaan enemmän koko oppilaitoskulttuuria. Syrjäytymisen ehkäisy on suojaavien tekijöiden vahvistamista.

Hyvinvoinnin määrittely on edennyt hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslistan avulla. Arjen tilanteissa elävän hyvinvointityön sisältö on tehty näkyväksi ja kaikkien arvioitavaksi. Toimintajärjestelmämme on peilattu tarkistuslistaan ja hyvinvoiva oppimisympäristö saanut Sataedussa pysyvän raaminsa.

Riitta Hirsikoski, projektipäällikkö,
Oppi-Apaja –hanke (ESR)
Sataedu, Satakunnan koulutuskuntayhtymä

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asettamana tavoitteena on, että kaikki oppilaitokset laativat oman kestävän kehityksen ohjelman. Ammatillisen koulutuksen laadunhallinta-suosituksen mukaan ohjelma tulee kytkeä koulutuksen järjestäjän toimintajärjestelmään ja laadunhallintaan.

Oppilaitosten sosiaalisen kestävyuden ydin tiivistyy oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslista avaa laajasta näkökulmasta hyvinvoinnin osatekijöitä ja tarjoaa kriteerejä niiden kehittämiseen. Tarkistuslistaa voi hyödyntää kestävän kehityksen ohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnitteluun. Se on oivallinen työkalu käytettäväksi oppilaitoksen toiminnan laadunarvioinnissa.

Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslista kytketään myös OKKA-säätiön ylläpitämään Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointiin työkaluksi, jolla voidaan arvioida ja kehittää sertifiointin sosiaalisen kestävyuden teemoja.

Erkka Laininen, suunnittelupäällikkö, OKKA-säätiö

OKKA
OPIIUSKASVATUS
JÄRJESTÄJÄN
KUNNALLISEN

Hyvinvoivan oppimisympäristön rakentajilla on paljon yhteyspintoja – yhteistä vastuuta, valtaa ja yhdessä tekemisen tilaa.

Tarkistuslista soveltuu käytettäväksi koulutuksen järjestäjän tasolta opintoalakohtaiseen työskentelyyn. Parhaimmillaan tarkistuslistan on arvioitu olevan yksikkökohtaisessa tai suuremmissa yksiköissä opintoalakohtaisessa työskentelyssä. Koulutuksen järjestäjän tasolla tarkistuslistasta on hyötyä hyvinvointisuunnitelman laadinnassa, yhteisistä periaatteista ja toimintatavoista sovittaessa ja yksikkökohtaisten kehittämistarpeiden suunnittelussa ja kehittämistoimenpiteiden vaikutusten seurannassa.

Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslista on suunnittelun, arvioinnin ja kehittämisen työkalu.

Väittäjä	Arvio toteutumisesta	Osoittimia	Kehittämistarve	Aikataulu ja vastuhenkilö/taho
Fyysisen oppimisympäristön (rakennukset, tilat, opetusvälineet, oppimateriaalit) turvallisuudesta on huolehdittu.	1 2 3 EOS	<ul style="list-style-type: none"> Pihan ja lähiympäristön infrastruktuurin turvallisuuden ja esteettömyyteen on kiinnitetty huomioita. Työoloja kehitetään koko ajan ja tutkitaan joka ___ vuosi. Henkilöstön työolojen tarkistuksen tekee työterveyshuolto, opiskelijoiden opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden valvoo kunnan terveydensuojelu-viranomainen. Työtilojen työturvallisuuskoulutus järjestetään jokaisen lukuvuoden alussa. Työssäoppimispaikkojen kanssa tehdyissä sopimuksissa huomioidaan työturvallisuusvaatimukset. Työpaikkaohjaajat ovat koulutettuja. Asuntoloiden turvallisuus taataan suunnitelmallisella asuntolaohjauksella, järjestysäänöillä ja turvallisuussuunnitelmalla. 		

Arviointiasteikko: 1 = asia toteutuu huonosti, 2 = asia toteutuu kohtalaisesti, 3 = asia toteutuu hyvin, EOS = emme osaa sanoa

Tarkistuslista on laadittu Terveyttä edistävän koulun tarkistuslistan (Terveiden edistämisen keskus/Koulun terveys- ja hyvinvointihanke), pohjalta 2. asteen ammatilliseen koulutukseen soveltuvaksi.

Tarkistuslistan sisällön kehittäjinä ovat toimineet Etelä-Karjalan ammattiopisto, Kainuun ammattiopisto, Satakunnan ammattiopisto, Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto ja AMKE ry. Työn ohjaajina ovat toimineet SAKU ry ja THL.

Tarkistuslistan suunnittelussa on hyödynnetty myös Oppilaitosten kestävän kehityksen kriteerejä (OKKA-säätiö, Suomen ympäristöopisto SYKLI, Osuuskunta Eco-One, 2009) sekä Sosiaalinen kestävyys ja työsuojelu oppilaitoksissa -hankkeen tuotoksia (OKKA-säätiö, Suomen ympäristöopisto Sykli, OAJ, Helsingin opetusvirasto, Työsuojelurahasto). Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslista on ladattavissa hyvinvointiverkoston sivuilta osoitteessa: www.alpo.fi

Kainuun ammattiopiston organisaatio uudistuu 1.1.2012 alkaen. Samalla jätämme ja uudistamme entisen opiskelijahuolto käsitteen organisaatiossamme. Opiskelijahuoltoryhmät muuttuvat hyvinvointiryhmiksi ja koko organisaatiossamme Hyvinvointipalvelut otsikon alta löytyvät jatkossa kaikki opiskelijan tarvitsemat tukipalvelut. Uudistuessamme kokeilemme ja testaamme myös mielellämme uusia käytänteitä. Siitä yhtenä hyvänä esimerkkinä Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslista.

Kainuun ammattiopistossa Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslista esiteltiin Kainuun ja Koillismaan hyvinvointipalvelujen henkilöstölle syyskuussa 2011. Halusimme tuoda tarkistuslistan esille yhteisessä opiskelijahuoltofoorumissa, johon osallistuvat vuosittain Kainuun ammattiopiston hyvinvointiryhmissä työskentelevät toimijat ja eri sidosryhmien edustajat.

Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslistan nähtiin lisäävän ja tuovan sekä laatua että selkeyttä hyvinvointityön tulevaisuuden suunnitteluun. Tarkistuslistan liittämisestä KAO:n laatutyöhön on myös käyty keskustelua.

Hyvinvoivan oppimisympäristön tarkistuslista on siis jo nyt työväline Kainuun ammattiopistossa hyvinvointiryhmien tulevaisuuden suunnitteluun ja hyvien tasalaatuisten hyvinvointipalveluiden kehittämiseen. Tämän työvälineen kautta voimme tarkistaa asetettuja tavoitteita ja varmistaa toiminnan ja palveluiden laadullisen kehittymisen myös tulevaisuudessa.

Kainuun ammattiopiston Hyvinvointipalvelut

Matti Ilvonen

kuraattori, kuraattoritiimin vetäjä

Timo Vanhatalo

kasvatusohjaaja, asuntolaohjaajatiimin vetäjä

KAINUUN
AMMATTIOPISTO

OPETUSALA

- OKM
- OPH
- AMKE ry
- OKKA-säätiö
- Liito ry
- Jyväskylän yliopisto
 - KTL
 - liikunnan opetus

SOSIAALI- JA TERVEYSJÄRJESTÖT

- EOPH
- Elämäntapaliitto
- Hengityслиitto HELI
- Syöpäjärjestöt
- Sydänliitto
- Terveys ry
- Väestöliitto

KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJIEN HENKILÖSTÖ

SAKU ry

Kuninkaankatu 39

33100 Tampere

p. 020 755 1010

sakury@sakury.net

ASiantuntijat

- THL
- TTL

NUORISO- & OPISKELIJAJÄRJESTÖT

- Curly
- Kirkkohallitus
- Nuorten Akatemia
- SAKKI
- SSF / Vertaissovittelu-hanke

LIIKUNTA-JÄRJESTÖT

- Kuntoliikuntaliitto
- Nuori Suomi

ALPO.fi

Yhteisestä työstä aitoon yhteistyöhön

Oppilaitoksille osoitetaan koko ajan suurempaa vastuuta nuorten hyvinvoinnista. Oppilaitoksista katsoen ulkopuolisten toimijoiden hankkeet ja menetelmät auttavat tässä työssä, mutta niistä voi pahimmassa tapauksessa muodostua henkilökunnalle myös riippakiviä, opetuksestakin kun pitäisi ehtiä huolehtimaan.

Oppilaitosten kannalta onkin tärkeää, että ulkopuolelta tulevat toimijat ymmärtävät oppilaitosten arkea ja niiden toimintaympäristöä haasteineen. Tämä ymmärrys on tärkeä lähtökohta yhteistyölle. Yhdessä työskentelemällä, selkeiden pelisääntöjen mukaan, saamme lisättyä nuorten hyvinvointia.

Toimijoiden yhteistyöhön liittyy paljon haasteita toimintaperiaatteiden erilaisuudesta henkilökohtaisiin pelkoihin asti. Toimintaympäristössämme tapahtuu kuitenkin suuria muutoksia ja velvollisuutemme on katsoa peiliin ja tehdä voitavamme haasteisiin vastataksemme. SAKU ry:n Ammatillisen koulutuksen hyvinvointiverkosto on ollut loistava esimerkki siitä, mihin päästään, kun asia ja päämäärä ovat tärkeämpiä kuin toimijoiden omat yksittäiset edut. Jatkossakin tarvitaan tahoja, jotka yhdistävät eri toimijoita ja mahdollistavat niiden välisen tiedonkulun ja sitä kautta kokonaisvaltaisen hyvinvointityön. Meidän tulee nähdä vaivaa yhteisen päämäärän saavuttamiseksi aidosti yhdessä työskentelemällä. Kysymys kuuluukin meille jokaiselle: miten juuri minä pystyn vaikuttamaan yhteistyön onnistumiseen?

Kristiina Hannula, toiminnanjohtaja
Terveys ry

